

Patak Márta

A sakkjátszma vége

Talán egy jó fél éve, hogy szegény sokszor meg se ismer. Mikor ez az egész elkezdődött nála, összekevert a feleségével. *Megyek sakkozni!*, ezt mondta, és indult a kabátjáért. Úgy kellett lefognom az előszobában, mert már vette volna le a fogasról. *Hová mész, Tamás, én vagyok, hát nem ismersz meg, édes szerelmem?*, de hiába beszéltem, már bújt is bele a kabátjába, hogy ő megy sakkozni.

A rengeteg sport mellett nagyon nagy sakkjátékos volt. Fiatalkorában szimulánt is játszott, mesélte, hogy gyerekeknek is tartott előadást a sakk történetéről. Persze, akkoriban én még személyesen nem ismertem, névről talán ismerhettem volna, ahogy a neves sportolókról, színészekről olvas az ember az újságban, riportot, interjút, ilyesmit, talán egyszer a rádióban is hallottam, de csak úgy fél füllel, de arra már pontosan nem emlékszem.

Egy kerti partin ismerkedtünk meg. A férjem legközvetlenebb kollégája hívott meg bennünket az ötvenedik születésnapjára, nekem nemigen akaródzott elmenni, nem volt kedvem, senkit nem ismertem, a kollégát meg a feleségét kivéve, de a férjem azt mondta, akkor egyedül is elmegy, arra pedig én mondtam, hogy az meg hogy venné ki magát, úgyhogy végül mégiscsak elmentem. Egy kisebb lakodalommal felért, akkora felhajtást csináltak. Alighogy beléptünk, a kolléga fogadott bennünket a kertkapu túloldalán, és töltötte a pálinkát, konyakot, ouzót, whiskyt, Unicumot, ki mit kért, mellette állt a nagyobbik lánya, mögötte az asztalon, kockás konyharuhával szépen letakarva, sorakoztak a pogácsás kosarak, *Még meleg!*, nyújtotta felénk mosolyogva, ami a kezében volt, miközben felhajtotta rajta a konyharuhát, és én nem tudtam neki ellenállni, pedig az epém nemigen bírja a meleg pogácsát. Beljebb mentünk, ott három hatalmas asztal, mind a három hosszan, U alakban elrendezve, az egyiknél már végig ültek, a tálalás pedig olyan dekoratív volt, mintha valami partira szakosodott kiszolgálócég rendezte volna el, pedig mindent a két lánnyal együtt készítettek, ezt befelé menet hadarta el útközben a feleség.

Tamás mellé kerültem. Úgy ültünk az U résznél, hogy a férjem a szélén, mellette én, aztán Tamás, majd a felesége és a többiek. Ahogy a bemutatkozásakor egymásra néztünk, már akkor megéreztem valamit a tekintetében. Nem is tudom, másképpen hogyan mondhatnám, mert valami megmagyarázhatatlan vonzalom támadt köztünk akkor ott hirtelen. Ezt azonnal megérzi az ember a másikon, mikor ő is ugyanazt érzi, engem is szinte vonzott a teste, egyszerűen jó volt mellette ülni, olyan jó volt a kisugárzása, és a tekintete, ahogy nézett, okos, csillogó

világoskék szeme, a mosolya, valahányszor a szemembe nézett, olyan remegés tört rám belül, amilyent utoljára talán kamaszkoromban éreztem.

Tamás szinte napra pontosan tizenhét évvel idősebb nálam. A születésnap után felhívott, hogy találkozzunk, aztán utána mindennap, nagyon figyelmesen megkérdezte, tudok-e beszélni. Találkozni elég ritkán, titokban találkoztunk, nagyjából két-három havonta. Többször nem, Tamás nagyon aktív volt, még hetvenévesen is dolgozott, úgy érezte, nélküle megáll az élet a cégnél. Hiába mondtam neki, hogy csak egy életünk van, gondoljon ebbe is bele, ő hajthatatlan maradt. Hajnalban kelt, először futott, ha tíz percet, akkor tíz percet, azt mondta, a futás, az úszás meg a kerékpározás tartja életben. Meg persze a tenisz, mert teniszezni is járt. Futballozni már nem járt, de hatvankilenc évesen még mérkőzést is vezetett a megyei harmadosztályúban, aztán abbahagyta, azt mondta, ha nem ér fel időben a pályán, akkor abba kell hagyni, kár erőltetni, egy bíró nem hagyatkozhat teljes egészében a partjelzőre, legfeljebb kétes helyzetben véleményt kérhet tőle. Maradt neki azon kívül is éppen elég elfoglaltság. A senior kupák, a városi futóversenyek, a jótékonyági rendezvények, mert neki mindennütt ott kellett lennie. Aktív korában jó nevű háziorvos volt, a praxisát hatvanöt évesen adta át, amikor érezte, hogy most választania kell, mert így nem mehet tovább. Vagy a cég, vagy a hivatás, akkor a céget választotta, végül persze mindkettőt átadta, a céget teljes egészében a fiának, aki már előtte is ott volt mellette, a praxist meg egy másodági unokaöccsének. *Családban maradt minden*, így mesélte, mikor a céget is átadta, én meg fellélegeztem, hogy mostantól talán majd mi is többet találkozhatunk, ha már ennyi szabadideje lett. Rosszul gondoltam. Semmi nem változott, Tamás utána se állt le, fogalmam sincs, mit csinált, teniszezni, úszni járt, kerékpározott, futott, mindenesetre ideje utána se volt több rám. Nem faggattam, kezdettől fogva így láttam jónak, hogy sose kérdezem, mindig beérem annnyival, amit magától elmesélt.

A tünetei már akkor elkezdődtek, amikor meghalt a felesége, vagy talán már korábban is, mindenesetre én igazából csak utána vettem észre. Akkor hetvennégy éves volt, egy évre rá töltötte be a hetvenötöt, amikor összeköltöztünk. Nem volt egyszerű döntés, pedig én egy pillanatig sem voltam bizonytalan abban, hogy Tamás életének hátralévő részében én vele szeretnék élni. Nem tudom, a felesége sejtett-e valamit a viszonyunkból, mindenesetre nem vettem magamra a halála terhét, úgy voltam vele, ha valami miatt a sors összehozott bennünket, akkor nyilván most arról is gondoskodott, hogy egymás mellett maradhassunk.

A férjem nem szólt semmit, csak bólintott, tudomásul vette, mint aki régóta számított rá, hogy így lesz, hogy elhagyom, mert mással szeretném továbbélni az életem. A lányom kezdettől fogva tudott Tamásról. Talán nem helyes, hogy anya és lánya ilyen dolgokat is megbeszéljen egymással, de nekem ő a legfőbb bizalmasom, mind a mai napig, tudott az apja ügyeiről is, elmondtam neki, mert a férjemnek már régebben is volt szeretője, most is van, azt hiszem, bár nem vagyok benne biztos, de mindegy is talán, mert a lényeg, hogy miután megismerkedtünk, nekem Tamás jelentette a férfit az életemben.

Soha velem még férfi így nem bánt, mint Tamás, ezt még így soha senki előtt nem mertem kimondani, csak magamban gondoltam, hogy milyen szerencsés

vagyok. Hogy magyarázhattam volna el bárkinek is? Azzal, ha azt mondom, Tamás figyelmes, udvarias, a tenyerén hordoz, mindent megadna nekem, amit csak szeretnék, még semmit nem mondtam volna, csupa közhelynek hatott volna, pedig igaz volt. És én ezt soha nem felejttem el.

Először még mosolyogtam, magamban mulattam is, amikor indult a kabátjáért, hogy megy sakkozni. Régen ez volt a fedősztori, *Megyek sakkozni*, otthon mindig ezt mondta. *Néhány játszma a cimborákkal, aztán jövök, legkésőbb tízre itthon leszek.* Valahogy így köszönhetett el annak idején a feleségétől, erre gondoltam eleinte, és azzal nyugtatgattam magam, hogy most legalább én is látom, milyen volt, amikor régen hozzám indult.

Jaj! Elég világosan beszélek? Akkor inkább most elkezdem a legelejéről. Nem tudom, hogy mindabból, amit idáig elmondtam, kiderülhet-e egyáltalán, hogy számomra tényleg Tamás jelentette azt a férfit, aki mellett nőként megtapasztalhattam, mit jelent az, amikor egy férfi szeret egy nőt. Mindenkinek kívánom, hogy ezt legalább egyszer élje át az életben. Fáj, persze, hogy fáj, hogy múlt időben kell beszélnem róla, hiszen még itt van, nap mint nap Tamás mellett ébredek, de sajnos egyre ritkábban találok meg benne hajdani önmagát. Nem ismer meg. Pedig hogy szeretett! Hogy szerettük egymást!

Hetvenkét éves volt, én ötvenhárom. Kezdetől fogva szerettem volna vele élni, de tudtam, hogy ez nem egyszerű, főleg neki, de nekem se, még akkor is, ha az én helyzetem más, mint az övé, mert számomra a férjem már régen nem a férfi, mindig valaki másnak az, de a két gyerekünk mégiscsak közös.

Tamással titokban találkoztunk, néha-néha volt egy-egy lopott hétvégénk, amit együtt tölthettünk, az ünnepeket persze soha, hét közben egy-egy délután, elvértve egy-egy éjszaka. De ha nem is ez volt akkor a legfontosabb, mert más rugóra járt az óra, ami a mi időnkét mutatta, én akkor is szerettem volna többet, egyre többet, Tamás pedig mindig azt mondta, nem lehet.

Nem tudtam, hogy a felesége nagybeteg. A végén mondta csak el, mikor már nem sok volt neki hátra. Megkérdezte, így nyíltan, ha Jutka meghalna, hozzám jönne-e feleségül. És én boldogan rávágtam, hogy igen. Akkor tudtam meg.

Aznap éjjel nem tudtam aludni. Mondhatnám, hogy egyvégtében gyötört a lelkiismeret, azonban ez így nem lenne igaz, hiszen ahhoz már én is eleget éltem, hogy tudjam, nem mi irányítjuk a sorsunkat, nagyobbként legalábbis nem, így aztán Judit sorsának a terhét se vettem a szívemre. Sajnáltam, de azt mondtam magamban, mire lehet számítani, ebben a korban főleg, még előtte se garantálja senki, hogy az ember megéri a másnapot, hát még hetven fölött! Úgyhogy álmatlanságom oka egyszerűen az izgalom volt, hogy milyen lenne, milyen lesz majd, ha Tamással minden áldott nap együtt ébredek. Álmodoztam, mint egy tinédzser, hogy büntetlenül járhatunk majd kézen fogva az utcán, nem kell attól tartanunk, hogy valaki majd fölismer bennünket, nyugodtan megcsókolhatjuk egymást, akárhol, az utcán is, ha úgy támad kedvünk, mert miénk lesz az egész világ.

Nem tudom, érződik-e a hangomban ez a csöppnyi keserűség, mert nem tagadom, van bennem keserűség is, amiért így kellett járnia szegénynek. Vádolhatnám a sorsot, hogy így kellett járnia, most, mikor olyan boldogan élhetnék, most,

miután elhárult minden akadály, de nem vádoló, mert tudom, hogy be kell érnem azzal, amit kaptam, úgy lett, ahogy szerettem volna, Tamás mellett élhetek, elkísérhetem élete utolsó éveiben. Senki nem tehet róla, hogy megtámadta ez a rettenetes kór, sokszor azt sem tudja, hol van, és ha hirtelen rájön, akkor meg engem kever össze Judittal, vagy ami még rosszabb, idegennek néz, kérdezi, mit keresek itt, nyilván a pénzére ácsingózom, mert tudom, hogy tele van pénzzel, és biztos, hogy azt akarom elvenni tőle.

Nagyon sajnálom szegényt. Mikor estefelé ülünk a fotelban, ő elbóbiskol, én a kezét simogatom, időnként becézgetem, de folyamatosan olvasok neki, mert olyankor figyel, látom rajta, hogy figyel. Nem tudom, mennyit ért meg belőle, de valamennyit biztos, mert különben nem nézne azzal az okos tekintetével, ahogy régen. Persze, néha azért felpattan közben, nem túl gyakran ugyan, de néha igen, menne a kabátjáért, indulna a sakkpartira, erővel kell visszatartanom, hogy ne menjen, mint régen, mert régen mindig így volt, amikor találkoztunk, otthon azt mondta, sakkozni megy.

Aztán elérte ez a betegség. Közben a volt férjem is beteg lett, hozzá is átjárok időnként, mert ő meg rákos lett, kire számíthatna, a szeretőire bajosan, úgyhogy itt van nekem ez a két beteg férfi, arra gondoltam, összeköltözhetnénk, nekem jóval könnyebb lenne, nem kellene szaladgálnom egyik helyről a másikra, de még nem akartam mondani neki, egyelőre bírom erővel.

Tamást én annyira szeretem, megszakad érte a szívem. Nem is akarok belegondolni, mi lesz ennek a vége. Mindent megteszek, amit csak lehet, megfózom a kedvenc ételeit, sétálni viszem, és addig nézem, amíg meg nem találom a tekintetében azt a szikrát, ami először megfogott benne. Aztán persze vannak rosszabb pillanatok, amikor indulni akar. Hozzám. Ilyenkor sem tudok rá haragudni. Mindig arra gondolok, ilyen volt akkor, amikor régen hozzám indult. Arcán az a feszült várakozás, a boldogság kezdete, hogy nemsokára átölelhet. A szemében az az elszántság, hogy akármilyen történjék is, ő most megy, mert jönnie kell hozzám, hiszen én nagyon várom. Erővel kell lefognom, szégyellem is magam érte, de azt mondom neki: *Szerelmem, gyere vissza, ma nincsen sakk!*, magamban pedig azt gondolom, édes kincsem, annak a sakkjátszmának vége. És ő néz rám, nagy szemekkel, karjában enyhül a feszítés, én visszaakasztom a kabátját a fogasra, és hosszan, nagyon hosszan ölelem, sokáig el se engedem.